

4 VREDNOTE, KI JIH DASTE OTROKU ZA VSE ŽIVLJENJE

Jesper Juul je danski družinski terapevt in je med najuspešnejšimi avtorji zadnjih let na področju vzgoje. 4 vrednote, ki jih daste otroku za vse življenje je naslov knjige, v kateri Jesper Juul izjemno tankočutno razčlenjuje konkretne družinske težave, o katerih so mu pisali starši. Preko pisem, ki so jih naslovili nanj, daje spodbude o vrednotah, ki bodo pripomogle, da otroci zrastejo v samostojne, kritične osebnosti, ki bodo znale prevzeti odgovornost zase in za druge, ki bodo poznale svoje meje in spoštovale druge. Na podlagi njegovih dolgoletnih izkušenj so te vrednote enakovrednost, celovitost, pristnost in odgovornost. Meni, da otroci potrebujejo starše, ki jih upoštevajo kot lastne samostojne osebnosti. Potrebujejo starše, ki kolikor toliko natančno vedo, kaj hočejo, ki ne postavljajo togih meja, ker tako velevajo navade, temveč se odločajo za osebne meje, ki jih čim bolj osebno tudi izrazijo. Potrebujejo starše, ki so iskreni do sebe in ki prevzemajo odgovornost za to, kar se dogaja v družini. Zahteve so velike, vendar otroci na srečo ne potrebujejo popolnih staršev, temveč partnerje za trening, ki so pripravljeni vedno znova preverjati svoje vrednote in se razvijati skupaj s svojimi otroki. Temeljno sporočilo, ki ga starši posredujejo otroku: »V REDU SI TAK, KAKRŠEN SI«.

ENAKOVREDNOST

Enakovrednost v odnosih pomeni zavedanje, da so vsi ljudje, ne glede na starost, enakovredni, kar ne pomeni enakost niti enakopravnost. Pomeni spoštovanje osebnega dostojanstva in celovitosti drugih ljudi. Odrasli otrokove misli, odzive, občutke, samopodobo, sanje in notranjo dejanskost jemljejo enako resno kot pri odraslih. Takšnega načina ni preprosto ponotranjiti, kadar so imeli starši v mladosti opravka z odraslimi, ki so se zanašali na svojo premoč in so za vzgojni ideal veljali poslušnost, spoštovanje in prilagajanje. Za enakovrednost v odnosih se je potrebno potruditi vsak dan posebej in si vedno znova postavljati vprašanja: »Katere so moje osebne vrednote, kako ohraniti celovitost, da se jo zagotovi tudi otroku, kako se sprijazniti s posebnostmi in napakami, da bi svojega otroka ljubil zaradi njega samega in ne zato, ker nekaj naredi oziroma neha početi?« Vodenje v družini je še vedno v rokah staršev, vendar bo bistveno bolje, če so odnosi enakovredni. Trud se izplača in zagotavlja, da je odnos celo življenje prežet z zaupanjem in ljubeznijo.

CELOVITOST

V vsaki družini se spopadajo z razlikami, vendar kdor prepogosto izgubi svojo celovitost in reče da, čeprav bi najraje rekel ne, ljubezen doživlja kot ječo in družino kot zatiranje. Skupnost je tem močnejša, čim močnejše se njeni člani definirajo kot posamezniki oziroma čim natančneje posameznik ve, kaj želi in česa noče, in to zmore tudi jasno izraziti. Pri izražanju potreb ne gre za egoizem. Gre predvsem za to, da se naredi korak proti drugim in se sooči z njihovimi potrebami. Kadar se od otrok pričakuje, da zatrejo svojo individualnost in ubogljivo storijo to, kar se od njih zahteva, če vedno delujejo v nasprotju s svojimi resničnimi potrebami, to lahko povzroči samouničevalno vedenje, slabo počutje, bolečine v želodcu ali pa otrok neha sodelovati in s stališča odraslih postane »težaven«. Pri celovitosti v družini pomeni, da starši pokažejo lastne meje, kar ne pomeni, da vodenje ni v njihovih rokah in se privoli v vse. V družini, kjer je celovitost vrednota, se otroci počutijo ljubljene in spoštovane.

PRISTNOST

Biti pristen pomeni zmožnost, da smo takšni, kakršni smo v resnici, saj tako lahko sprejemamo tudi enkratnost drugih. Otroci se lahko zdravo razvijajo le, če jim drugi s svojim vedenjem ne kažejo, da so neumni ali krivi oziroma jim skušajo vbiti v glavo, da so njihovi občutki napačni in da z njimi nekaj ni v redu. Zahteva po pristnosti starše spravlja v dvom, kadar so sami odraščali v družinah, v katerih je bilo treba biti vse drugo kot pristen in tako ni primerne točke v preteklosti, na katero bi se lahko oprli. Do lastne moči lahko pridemo, če smemo postati to, kar smo v resnici. To pomeni, da skušamo vsak dan na novo predstavljati svojo osebnost, ostajati zvest samemu sebi in z ljubeznijo in dobrohotnostjo odkrivati in sprejemati osebnost svojih otrok.

ODGOVORNOST

Odgovornost za kakovost odnosa s svojimi otroki morajo vedno prevzeti odrasli. Odgovornost pomeni, da prevzamemo osebno odgovornost za svoje življenje, ravnanje in vrednote. Enako pomembna je tudi družbena odgovornost do drugih ljudi. Za napeto vzdušje v družini ni kriv otrok, ki se nikakor noče vesti tako, kot si predstavljajo starši. Otroci znajo pokazati določene meje in potrebe, ne morejo pa se zaščititi proti volji svojih staršev, če ti ne priznavajo osebnih kompetenc in odgovornosti svojih otrok. Tako so otroci popolnoma odvisni od staršev in njihovih daljnovidnih stališč glede tega. Otroci, ki jih starši spodbujajo pri prevzemanju odgovornosti zase, tako rekoč samodejno razvijejo tudi družbeno odgovornost in lastnosti, kot so pripravljenost pomagati, sočutje, obzirnost in spoštljivost. Vendar to gladko poteka le v primeru, če se družbene odgovornosti učijo v vsakodnevnih odnosih v družini, v kateri starši živijo v skladu s temi načeli.

KORISTNI NASLOVI

Familylab Slovenija je domači odganjek mednarodne organizacije Familylab International, ki družinam in strokovnjakom, ki se ukvarjajo z otroki in družinami, ponuja podporo, svetovanje in pomoč pri razvoju starševske oz. profesionalne in odnosne kompetentnosti.

Verjamejo, da obstajajo načini vzgajanja otrok, ki so boljši od uporabe avtoritarne sile ali demokratskih zvijač.

Podrobnejše informacije o ponudbi in njihovih prizadevanjih so na bogati Familylabovi spletni strani, po elektronski pošti in telefonu.

Inštitut za sodobno družino Manami
Familylab Slovenija
Gsm: 040 49 00 49
www.familylab.si
info@familylab.si

Spletna stran Jesperja Juula in
Familylab International:
www.jesperjuul.org_in
www.family-lab.com

Pripravila:

Branka Jerič